

SP3MK_PCH Edukace jedinců s poruchami chování

(SPROC_SP2f Specializace 2f Etopedie)

Mgr. et Mgr. Věra Linhartová

237204@mail.muni.cz

Termín výuky

pátek 29.3.2013, 7.30 – 14.40

učebna 53

Anotace kurzu

Cílem předmětu je základní orientace studentů v problematice výchovy a vzdělávání studentů středních škol s poruchami chování a emocí nebo v jejich riziku. Studenti se seznámí se základními principy, cíli a přístupy, které nabízí současná etopedie, se strukturou poradenského systému a systému institucionální výchovy v ČR a nabídkou jeho služeb.

Orientační osnova kurzu

1. Porucha chování v kontextu jejího vývoje, úvod do problematiky

- Pojem chování – zkušenost, osobnost, sociální vlivy
- Cesta od problému k poruše
- Poruchy chování a emocí (PCHE) - definice, charakteristika dle Bowera
- Vývojová dimenze PCH – riziko, problém, porucha
- PCHE jako bariéra – kontext bariéra - potřeba podpory pro překonání – bludný kruh
- Cílová skupina etopedie – děti v riziku, děti s problémovým chováním
- Vylučování ze vzdělávání

2. Základní strategie výuky žáků s problémy (poruchami) chování

- PCH v kontextu vzdělávání - resilience ve školním prostoru, výuka a učení jako procesy prevence a intervence problémového chování
- Rizika nálepkování, rizika „škatulkování“
- Výchovné působení školy – strategie školy
- Pravidla a základní strategie výuky
- Podmínky efektivní výuky žáků s PCHE; Bezpečné prostředí školy; Pravidlo 4x3 principů bezpečného prostředí; Spolupráce s rodinou

3. Metody a techniky zvládnání problémového chování žáků - základy diagnostiky, základy intervence

- Podmínky efektivní výuky žáků s PCHE; Bezpečné prostředí školy; Pravidlo 4x3 principů bezpečného prostředí; Spolupráce s rodinou
- Bezpečí, přiměřenost, dodržování,
- Pozornost dobrému chování, záznamy nejen o problémech, ale i o dobrém chování
- Pravidla kázně
- Smlouva

4. Monitorování chování, intervence pro praxi

- Problém v chování, porucha chování - analýza problému (analýza chování, spouštěče, ABC tabulka)
- Identifikace silných a slabých stránek
- Návrh intervence – základní postupy v práci učitele
- Podpůrné prostředky (posilování, příležitost, odpovědnost za sebe a za své chování; pozitivní posilování x negativní posilování, odejmutí pozornosti)
- Motivace žádaného chování
- Sebemonitorování
- Vyhodnocování

5. Systémová spolupráce, poradenství v hlavním proudu vzdělávání , portfolium

- Spolupráce škola – rodina
- Spolupráce škola - poradenské pracoviště
- Spolupráce
- Poradenství v hlavním proudu vzdělávání (Středisko výchovné péče, PPP, aktuální legislativa)
- Portfolium – aktivity pro praxi učitele
- ...

Povinná studijní literatura

- VOJTOVÁ, V. Kapitoly z etopedie. 2., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 136 s. ISBN 978-80-210-4573.
- VOJTOVÁ, V. Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 330 s. ISBN 9788021051591.

Rozšiřující literatura

- PETTY, G. Moderní vyučování. Vyd. 5. Praha: Portál, c2008, 380 s. ISBN 9788073674274.
- ELLIOT, J.; PLACE, M. Dítě v nesnázích: prevence, příčiny, terapie. 1. vyd. Praha: Grada, 2002, 206 s. ISBN 8024701820.

- ONDRÁČEK, P. Františku, přestaň konečně zlobit, nebo--: informace a podněty pro pedagogickou práci s žáky, kteří se chovají při výuce rušivě. Vyd. 1. Praha: ISV nakladatelství, 2003, 170 s. ISBN 8086642186.

Podmínky pro úspěšné absolvování kurzu jsou

- **aktivní účast ve výuce**
- **odevzdání dvou úkolů**, které vychází z probíraných témat a mají za úkol aktivně propojit teoretické poznatky s praxí.

Termíny odevzdání úkolů do Odevzdáárny jsou (u obou termínů do půlnoci daného data):

pro úkol I 5.4.2013

pro úkol II 12.4. 2013

Zadání průběžných úkolů

Úkol I

Práce s kazuistikou

Ze Studijních materiálů (UČEBNÍ MATERIÁLY/KAZUISTIKY) si vyberte jednu kazuistiku, se kterou budete po celou dobu pracovat. Zpracujte níže uvedené otázky a úkoly. Pokuste se na problémy dospívajícího chlapce/dospívající dívky podívat „novou optikou“ inkluzivně orientované etopedie. Inspirujte se odbornou literaturou, používejte odbornou terminologii, vyhněte se však „chrlení diagnóz“ a „užívání věštecké koule“.

- 1) **Vymezte projevy poruch chování, které jste u XY zaznamenali?**
- 2) **Které faktory, popsané v předkládané kazuistice, působí rizikově ve vývoji XY? Zaměřte se na následující oblasti:**
 - **RIZIKA SPOJENÁ S OSOBNOSTÍ**
 - **RIZIKA SPOJENÁ S RODINOU**
 - **RIZIKA SPOJENÁ SE ŠKOLOU**
 - **RIZIKA SPOJENÁ SE SPOLEČNOSTÍ**
- 3) **Které faktory naopak mohou působit protektivně? Jak by se daly využít k podpoře XY?**
- 4) **Navrhněte znění kontraktu mezi učitelem a XY. Vyděte ze svých závěrů z předchozích dvou úkolů.**
- 5) **Jaké jsou vaše cíle, jaké je očekávané chování? Jaká bude forma motivace a jaké ocenění?**

Úkol II

Prostudování knihy, sepsání eseje

- Přečtěte si následující knihu : Helus, Z. *Dítě v osobnostním pojetí. Obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Praha: Portál. 2009.

- Po přečtení zadané knihy (Helus 2009) si vyberte jeden či více v knize řešených problémů/témat a zpracujte ho do vlastního tématu, přičemž se pokuste propojit teorii s praxí (nejlépe s vlastní profesní praxí). Využití další literatury je více než vítáno.
- Esej pojměte jako odborný text s využitím teoretické literatury, na kterou budete korektně odkazovat.
- Úkol uložte pod jménem **PRIJMENI_JMENO_UČO_esej** (př. Linhartova_Vera_237204_esej) a nahrajte pod stejným názvem i do Odevzdáárny v IS (po přihlášení do IS vyberete v nabídce odkaz STUDENT, následně STUDIJNÍ MATERIÁLY, název předmětu, ODEVZDÁVÁRNÝ, v OPERACÍCH možnost NAHRÁT SOUBOR Z POČÍTAČE a dále postupujete tak, jako když připojujete přílohu k mailu). Podrobný návod na <http://www.ped.muni.cz/etechnik/images/stories/navody/odevzdavarny.pdf>. Prosím, věnujte zvýšenou pozornost při nahrávání souborů a přesvědčte se, že je vaše práce pod správným názvem, kódem předmětu a ve správné složce.
- Formální náležitosti: Práce bude obsahovat **úvodní stranu s názvem úkolu, jménem, příjmením a UČO** pro snadnou orientaci, pak bude teprve následovat samotné vypracování, dále bude mít závěrečnou stranu s odkazy na použitou literaturu a zdroje; Práce bude mít rozsah mezi 1000 slovy a 1200 slovy; Formátování: písmo velikosti 12, font Arial nebo Calibri, řádkování 1,5, zarovnání do bloku, nadpisy max. písmo velikosti 14.

Práce bez výše uvedených formálních náležitostí (např. malý rozsah, bez uvedení literatury a zdrojů) nebude přijata.

Informační zdroje

Ke zpracování úkolů vám mohou být nápomocny informace následujícího charakteru:

- Odborná literatura – monografie, příspěvky ze sborníků, články v odborných časopisech
- Webové stránky – např. www.vzd.cz, odborné diskuze, webové dokumenty
- Dokumentární pořady, reportáže v médiích, filmy, a to české i zahraniční.

Pokud používáte jakékoliv materiály (literaturu, filmy, webové stránky):

- ***Nezapomeňte se držet správné formy odborné práce. Držte se odborného jazyka a citačních pravidel, normou pro citování je ČSN ISO 690, přehledná pravidla např. na http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/citace_opora.pdf***
- ***Rozlišujte mezi přímými a nepřímými citacemi.***
- ***Pozor na správné citace filmů a dokumentů http://film.ff.cuni.cz/rozcestnik/metodika/biblio_citaceKFS.pdf.***

Na setkání se těší

Věra Linhartová